

Ontwerpbeschikking van Gedeputeerde Staten van Noord-Brabant

op het op 28 maart 2023 door ons ontvangen verzoek op grond van artikel 2.4 van de Wet natuurbescherming, voor het opleggen van een verplichting aan J.H.C.M. van Baast, gelegen aan de Heibloemdijk 12, 5688 JV te Spoordonk, in de gemeente Oirschot.

INHOUDSOPGAVE

ONTWERPBESCHIKKING	3
1 Onderwerp	3
2 Ontwerpbeschikking	3
PROCEDURELE ASPECTEN	4
1 Aanleiding	4
2 Bevoegd gezag	4
3 Uniforme openbare voorbereidingsprocedure	4
OVERWEGINGEN EN TOETSINGEN	5
1 Wettelijk kader – Wet natuurbescherming	5
2 Het verzoek	5
3 Inhoudelijke beoordeling	6
3.1 Artikel 2.4 van de Wnb	6
4 Conclusie	15
Kennisgeving Wet natuurbescherming, coöperatie Mobilisation for the Environment UA en vereniging Leefmilieu, Heibloemdijk 12, 5688 JV te Spoordijk, Z/196016.	16

ONTWERPBESCHIKKING

1 Onderwerp

Gedeputeerde Staten van Noord-Brabant hebben op 28 maart 2023 van de coöperatie Mobilisation for the Environment UA en vereniging Leefmilieu een verzoek op grond van artikel 2.4 van de Wet natuurbescherming ontvangen voor het opleggen van een verplichting aan J.H.C.M. van Baast, gelegen aan de Heibloemdijk 12, 5688 JV te Spoordonk, in de gemeente Oirschot.

2 Ontwerpbeschikking

Gelet op de bepalingen van de Wet natuurbescherming besluiten wij:

- I. het verzoek van de coöperatie Mobilisation for the Environment UA en vereniging Leefmilieu op grond van artikel 2.4 van de Wet natuurbescherming **af te wijzen**, voor opleggen van een verplichting aan J.H.C.M. van Baast, gelegen aan de Heibloemdijk 12, 5688 JV te Spoordonk, in de gemeente Oirschot.

PROCEDURELE ASPECTEN

1 Aanleiding

Op 28 maart 2023 hebben wij van de coöperatie Mobilisation for the Environment UA en vereniging Leefmilieu een verzoek op grond van artikel 2.4 van de Wet natuurbescherming ontvangen voor opleggen van een verplichting aan J.H.C.M. van Baast, gelegen aan de Heibloemdijk 12, 5688 JV te Spoorдонk, in de gemeente Oirschot. Het verzoek is geregistreerd onder kenmerk Z/196016.

2 Bevoegd gezag

Omdat het initiatief waarop het verzoek tot intrekking zich richt plaatsvindt in de provincie Noord-Brabant zijn wij op grond van artikel 1.3 van de Wnb bevoegd om op het verzoek te beslissen. Bij ons besluit betrekken wij tevens de gevolgen voor Natura 2000-gebieden buiten onze provinciegrens en/of buiten Nederland.

3 Uniforme openbare voorbereidingsprocedure

In deze procedure wordt de uniforme openbare voorbereidingsprocedure (hierna: UOV) overeenkomstig het bepaalde in afdeling 3.4 van de Algemene wet bestuursrecht (hierna: Awb) toegepast. Daartoe is besloten op 22 februari 2022 (dossier Z/165183). Wij hebben besloten de UOV toe te passen aangezien het een verzoek voor het opleggen van een verplichting betreft. Dit vergt een inhoudelijke (her)beoordeling onzerzijds van de effecten. Het verzoek is dan ook een verzoek om een besluit te nemen op grond van artikel 2.4 van de Wet natuurbescherming (hierna: Wnb). De Wnb bevat geen beslistermijn voor besluiten op deze gronden. Daarom gelden de regels van de Awb. Nu het verzoek tot aanschrijving is gelegen in door de indiener aangeduide negatieve gevolgen voor Natura 2000-gebieden, is een inhoudelijke herbeoordeling van de effecten geboden. Het Verdrag van Aarhus verplicht in dat geval tot inspraak. Dit betekent dat de UOV van Afdeling 3.4 van de Awb moet worden toegepast op de voorbereiding van het te nemen besluit. Op grond van artikel 3:18 van de Awb geldt daarvoor een beslistermijn van zes maanden.

OVERWEGINGEN EN TOETSINGEN

1 Wettelijk kader – Wet natuurbescherming

Artikel 2.7 van de Wnb heeft betrekking op de vergunningplicht in verband met Natura 2000-gebieden (habitat- en vogelrichtlijngebieden). Op grond van artikel 2.7, tweede lid, van de Wnb is het verboden zonder vergunning van Gedeputeerde Staten (hierna: GS) projecten te realiseren die, afzonderlijk of in combinatie met andere plannen of projecten, significante gevolgen kunnen hebben voor een Natura 2000-gebied.

Op 20 januari 2021 heeft de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State (hierna: Afdeling) een aantal uitspraken gedaan¹. De Afdeling verwijst in de uitspraak 201907146/1/R2 naar de per 1 januari 2020 gewijzigde vergunningplicht. Deze wijziging houdt in dat er geen vergunningplicht meer geldt voor een wijziging van het project op basis van intern salderen waarbij er geen significante gevolgen zijn voor Natura 2000-gebieden. Als gevolg hiervan kunnen er geen vergunningen in het kader van de Wnb verleend worden voor projecten die gebaseerd zijn op intern salderen.

In artikel 5.4 van de Wnb zijn gronden opgenomen op grond waarvan een vergunning kan worden ingetrokken of gewijzigd. De vergunning kan in elk geval worden ingetrokken indien blijkt dat de vergunninghouder zich niet houdt aan de vergunning.

Op grond van artikel 2.2, tweede lid, van de Wnb dragen GS zorg voor dat in hun provincie passende maatregelen als bedoeld in artikel 6, tweede lid, van de Habitatrichtlijn worden getroffen die nodig zijn voor Natura 2000-gebieden, gelet op de instandhoudingsdoelstellingen voor de onderscheiden gebieden.

In artikel 2.4, eerste lid, van de Wnb is een grond opgenomen op grond waarvan, indien dat nodig is voor een Natura 2000-gebied, gelet op de instandhoudingsdoelstellingen, GS een verplichting op kunnen leggen aan degene die een handeling verricht of het voornemen daartoe heeft.

2 Het verzoek

Het verzoek ziet op het opleggen van een verplichting aan J.H.C.M van Baast, gelegen aan de Heibloemdijk 12, 5688 JV te Spoorndonk.

J.H.C.M. van Baast is een agrarisch bedrijf. Het betreft het huisvesten van legkippen en (groot)-ouderdieren van legrassen.

In het verzoek wordt verzocht om passende maatregelen te nemen op grond van artikel 2.4 van de Wnb. Specifiek wordt verzocht om de aanschrijvingsbevoegdheid van artikel 2.4 van de Wnb toe te passen om aan het bedrijf maatregelen op te leggen waardoor de stikstofemissie, en daarmee de stikstofdepositie, wordt beëindigd.

J.H.C.M. van Baast voert activiteiten uit die stikstofemissie- en depositie als gevolg hebben.

In het verzoek wordt gesteld dat zonder het nemen van de gevraagde passende maatregel de noodzakelijke daling van de stikstofdepositie op het Natura 2000-gebied 'Kampina & Oisterwijkse Vennen' binnen afzienbare termijn niet zal worden bereikt. Een uitgebreide omschrijving is opgenomen in het verzoek.

¹ Uitspraak van de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State van 20 januari 2021, zaaknummer 201907146/1/R2 samen met 201907142/1/R2 en 201907144/1/R2.

In het verzoek wordt aangegeven dat J.H.C.M. van Baast beschikt over een vergunning op grond van de Natuurbeschermingswet 1998, thans artikel 2.7, tweede lid, van de Wnb (kenmerk: C2113581/3539164) van 10 september 2014. Dit is juist, hierna is echter een omgevingsvergunning inclusief verklaring van geen bedenkingen (hierna: vvgb) voor Natura 2000-activiteiten verleend. De vvgb van 15 november 2017 is afgegeven op basis van intern salderen. Het project is vergund omdat er sprake is van minder stikstofdepositie ten opzichte van de referentiesituatie. Indien een wijziging of uitbreiding niet leidt tot een toename van stikstofdepositie ten opzichte van de referentiesituatie, is uitgesloten dat de wijziging significante gevolgen heeft. Sinds de wijziging van de Wnb van 1 januari 2020 geldt in die situatie geen vergunningplicht meer.²

De vvgb maakt onderdeel uit van de verleende omgevingsvergunning. GS kunnen op grond van artikel 2.29 van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (hierna: Wabo) de gemeente verzoeken om de omgevingsvergunning in te trekken.

Aangezien onder het huidige recht voor projecten die met intern salderen tot stand komen geen vergunningplicht (meer) geldt, kan een (verzoek tot) intrekking van de omgevingsvergunning echter niet als passende maatregel worden geduid. De reden hiervoor is dat met de intrekking van een vergunning voor een activiteit die niet langer vergunningplichtig is, niet kan worden bewerkstelligd dat de activiteit wordt beëindigd. Ook zonder de natuurtoestemming kan de activiteit immers blijven plaatsvinden zolang deze niet leidt tot een toename van stikstofdepositie ten opzichte van de referentiesituatie.

Het opleggen van een verplichting zoals bedoeld in artikel 2.4, eerste lid van de Wnb kan beschouwd worden als een invulling van de verplichtingen van GS om passende maatregelen te treffen die volgt uit artikel 2.2 van de Wnb.

De indiener verzoekt om de gevraagde passende maatregel te treffen met toepassing van artikel 2.4, eerste lid, van de Wnb, door het opleggen van een verplichting om de handelingen van J.H.C.M. van Baast te staken. Daarop wordt hierna verder ingegaan.

3 Inhoudelijke beoordeling

Aan het bedrijf is op 14 maart 2018 een omgevingsvergunning (inclusief vvgb voor Natura 2000-activiteiten) verleend. Dit betreft de vigerende vergunning. De vergunning is verleend voor het houden van 59.707 legkippen en (groot)ouderdieren van legrassen in volièrehuisvesting (Rav-code³: E 2.11.1) en het houden van 84.438 legkippen en (groot)ouderdieren van legrassen in volièrehuisvesting (Rav-code: E 2.11.2.1). In alle stallen wordt een nageschakelde techniek toegepast van droogtunnels met geperforeerde banden (Rav-code: E 6.4.1). Daarnaast worden er vier schapen gehouden op overige huisvestingssystemen (Rav-code: B 1.100). De ammoniakemissie die hiermee gepaard gaat bedraagt 10.323,51 kg NH₃ per jaar.

Voor de Natura 2000-gebieden wordt voor de referentiesituatie uitgegaan van de omgevingsvergunning (inclusief verklaring van geen bedenkingen) van 14 maart 2018 met kenmerk: OIR-2017-0280.

3.1 Artikel 2.4 van de Wnb

Op grond van artikel 2.4 leggen GS 'als dat nodig is voor een Natura 2000-gebied, gelet op de instandhoudingsdoelstellingen' aan degene die een handeling verricht of daartoe het voornemen heeft, een verplichting op om (1) informatie over de handeling te verstrekken; (2) de nodige preventieve of herstelmaatregelen te treffen; (3) de handeling volgens daarbij gegeven voorschriften uit te voeren, of (4) de handeling niet uit te voeren of te staken.

² Uitspraak van de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State van 20 januari 2021, zaaknummer 201907146/1/R2 samen met 201907142/1/R2 en 201907144/1/R2.

³ Stalsysteem weergegeven door code zoals opgenomen in de Regeling ammoniak en veehouderij, Staatscourant 2023, nr. 5459 (8 maart 2023), in werking getreden op 9 maart 2023.

Deze bepaling wordt beschouwd als een invulling van de verplichtingen voor GS om instandhoudings- en passende maatregelen te treffen (volgens uit artikel 2.2 van de Wnb). In de wijze waarop GS invulling geven aan de verplichting om, op grond van artikel 6, tweede lid, van de Habitatrichtlijn (hierna: Hrl), door het treffen van passende maatregelen, een verslechtering van Natura 2000-gebieden te voorkomen, bestaat voorts keuzevrijheid.

GS hebben de motiveringsplicht om inzichtelijk te maken met welke passende maatregelen uitvoering zal worden gegeven aan de daling van stikstofdepositie binnen een afzienbare termijn. Wij wijzen er hierbij op dat de (positieve) effecten van de maatregelen niet vast hoeven te staan en dat het niet noodzakelijk is dat concreet wordt aangegeven welke maatregelen tot dezelfde reductie van stikstofdepositie leiden als de intrekking van een natuurvergunning (zie de uitspraak van de Afdeling van 20 januari 2021 met kenmerk ECLI:NL:RVS:2021:71, rechtsoverwegingen 7.2, 7.3 en 13 tot en met 14.8). Daarbij is het ook niet nodig dat ten aanzien van elk (stikstofgevoelig) Natura 2000-gebied op hexagoon-niveau ecologisch wordt beoordeeld tot welk niveau de depositie uiteindelijk moet worden teruggebracht. De verplichting om een pakket van passende maatregelen inzichtelijk te maken is immers iets anders dan het per gebied uitvoeren van een passende beoordeling voor een concreet project. Zie in dit kader bijvoorbeeld ook de uitspraak van de rechtbank Gelderland van 22 oktober 2021 (kenmerk: ECLI:NL:RBGEL:2021:5684, rechtsoverwegingen 10 tot en met 10.2).

Zoals door de indiener is aangegeven wordt het Natura 2000-gebied 'Kampina & Oisterwijkse Vennen' al lange tijd belast door een zeer hoge stikstofdepositie. Er is sprake van een verslechtering of verstoring met significante gevolgen voor de natuurwaarden. Passende maatregelen zullen moeten zorgen voor de noodzakelijke daling van de stikstofdepositie binnen afzienbare termijn. De indiener van het verzoek geeft aan dat de noodzakelijke daling van de stikstofdepositie sneller gerealiseerd dient te worden dan artikel 1.12a van de Wnb voorschrijft; hierbij wordt onder andere verwezen naar het rapport 'Onderzoek naar een ecologisch noodzakelijke reductiedoelstelling van stikstof' van A.B. v.d. Burg et al., 2021.

Verder wordt in het verzoek aangegeven dat op korte termijn de stikstofemissies van piekbelasters beëindigd dient te worden. Verwijzend naar het Kamerstuk van 10 februari 2023 waarin een onderbouwing ontbreekt dat de beoogde daling daadwerkelijk wordt behaald, wordt in het verzoek aangegeven dat er niet verwezen kan worden naar een maatregelenpakket dat inzicht biedt op het bereiken van de noodzakelijke daling van de stikstofdepositie binnen afzienbare termijn.⁴

GS ontkennen niet dat het project een bijdrage levert aan de verslechtering van de Natura 2000-gebieden. Een dergelijke aanschrijving van J.H.C.M. van Baast zou een verplichting zijn indien dat de enige passende maatregel zou zijn om te voorkomen dat de uitvoering van dat project resulteert in een verslechtering die een significant gevolg kan hebben. De indiener geeft in het verzoek aan dat, ook wanneer het opleggen van een verplichting om de activiteiten te staken, niet de enige passende maatregel is, hier toch voor gekozen kan worden. Zonder de intrekking van vergunningen van piekbelasters zal de noodzakelijke daling van de stikstofdepositie niet binnen afzienbare termijn bereikt worden. Echter, verschillende opkoopregelingen zijn sinds 3 juli 2023 van start gegaan (of zijn al van start). Deze regelingen zien toe op het stoppen van een veehouderij op vrijwillige basis. De regelingen staan verder uitgelegd onder het kopje 'Opkoop piekbelasters'.

GS tillen zwaar aan de rechtszekerheid van de vergunninghouder en het behoud van een verleende, onherroepelijke natuurvergunning om de activiteiten te exploiteren. Een willekeurige aanschrijving past niet binnen de passende maatregelen. Zoals hierboven al benoemd hebben GS, voor toepassing van artikel 2.4 van de Wnb, een keuzevrijheid. Het opleggen van een verplichting is in het licht van die keuzevrijheid niet altijd een passende maatregel die moet worden getroffen.

⁴ Kamerbrief over de voortgang integrale aanpak landelijk gebied, waaronder het NPLG, van de minister voor Natuur en Stikstof d.d. 10 februari 2023, met kenmerk DGLGS/26174881

De andere passende maatregelen, die gericht zijn op het bewerkstelligen van de stikstofreductie op de betrokken Natura 2000-gebieden zoals hierboven genoemd, zijn van kracht of worden binnen afzienbare termijn genomen. Om die reden achten wij op dit moment het toepassen van artikel 2.4 van de Wnb een te vergaande maatregel en is besloten om geen verplichting op te leggen aan J.H.C.M. van Baast.

In de provincie Noord-Brabant wordt een pakket van andere passende maatregelen ter reductie van de stikstofdepositie op Natura 2000-gebieden getroffen. Wij lichten dat hierna verder toe.

Wet stikstofreductie en natuurverbetering, Contournota Programma stikstofreductie en natuurverbetering en (ontwerp)Programma Stikstofreductie en Natuurverbetering

Allereerst wordt gewezen op de Wet stikstofreductie en natuurverbetering (hierna: Wsn). In 2019 heeft het kabinet aangekondigd aan een solide structurele aanpak voor de stikstofproblematiek te werken. De kern van deze aanpak is om te werken aan herstel en versterking van de natuur en het terugdringen van de stikstofuitstoot. Dit voornemen heeft geresulteerd in de Wsn. De Wsn is verder uitgewerkt in het Besluit stikstofreductie en natuurverbetering. Op basis van de Wsn gelden drie resultaatsverplichtingen voor de stikstofreductie.

De verplichting is (vooralsnog) als volgt: in 2025 moet minimaal 40 procent van het areaal van de stikstofgevoelige natuur in Natura 2000-gebieden een gezond stikstofniveau hebben (= landelijk gemiddelde emissiereductie van 10-15 %). In 2030 moet minimaal de helft van de Natura 2000-gebieden een gezond stikstofniveau hebben bereikt (= landelijk gemiddelde emissiereductie van 26%) en in 2035 moet dat minimaal 74 procent zijn (= landelijk gemiddelde emissiereductie van 50%). Deze waarden zijn verankerd in artikel 1.12a van de Wnb. De Wsn geeft verder de opdracht voor het vaststellen van een programma voor stikstofreductie en natuurverbetering met bron- en natuurmaatregelen. Daarnaast moet periodiek monitoring en bijsturing plaatsvinden.

In dat kader is onderzocht dat in 2030 een gemiddelde depositiereductie van 255 mol N/ha/jr nodig is om de omgevingswaarde te behalen. Een aanzienlijk deel hiervan, circa 120 mol N/ha/jr, wordt in 2030 bereikt als gevolg van vaststaand en voorgenomen beleid, het zogeheten autonome pad. Ook dragen de maatregelen uit het Klimaatakkoord voor circa 25 mol N/ha/jr bij aan de realisatie van de omgevingswaarde. De resterende opgave in aanvulling op het autonome pad bedraagt circa 110 mol N/ha/jr voor 2030. De potentiële stikstofreductie van het vastgesteld pakket maatregelen valt binnen een bandbreedte van 103–180 mol/ha/jr in 2030, waarmee naar verwachting de omgevingswaarde voor 2030 wordt behaald.

In juli 2021 is in het kader van de uit de Wsn volgende verplichting om een programma voor stikstofreductie en natuurverbetering vast te stellen de Contourennota Programma stikstofreductie en Natuurverbetering (hierna: de Contourennota) vastgesteld. In de Contourennota zijn de contouren van het programma Stikstofreductie en Natuurverbetering beschreven. Voor het bereiken van de voor 2030 gestelde omgevingswaarde is een pakket met bronmaatregelen vastgesteld. Deze bronmaatregelen zijn vastgelegd in de Contourennota. Paragraaf 4 van de Contourennota bevat een beschrijving van de bronmaatregelen. In paragraaf 4.1 van de Contourennota zijn deze bronmaatregelen verder uitgewerkt. Per maatregel is de status en het verwachte stikstofreducerende effect daarvan bepaald. De voorspelling is dat het totale maatregelenpakket leidt tot een reductie van stikstofdepositie op Natura 2000-gebieden van 103-180 mol N/ha/jr in 2030.

Op 19 december 2022 is het programma Stikstofreductie en Natuurverbetering gepubliceerd (hierna: 'programma'). Hierin zijn de contouren uit de Contourennota (nader) uitgewerkt. De kern van het programma Stikstofreductie en Natuurverbetering is om de natuur te verbeteren. Hierbij staan twee doelen centraal:

- het verminderen van de stikstofdepositie in stikstofgevoelige natuurgebieden en daarmee te voldoen aan de wettelijke omgevingswaarden in de Wnb (artikel 1.12a Wnb); en
- de natuur verbeteren door de instandhoudingsdoelstellingen in stikstofgevoelige Natura 2000-gebieden te halen.

Het programma bevat maatregelen die de stikstofdepositie bij de bron aanpakken en maatregelen die de natuur herstellen. Ook de monitoring en eventuele bijsturing van de maatregelen zijn onderdeel van het programma. Vanaf juni 2023 zal het programma worden geactualiseerd. Dit gebeurt aan de hand van de dan beschikbare gebiedsplannen, natuuranalyses, monitoringsgegevens en de uitwerking van het coalitieakkoord.

Naast stikstofreducerende maatregelen worden er in het kader van het programma stikstofreductie en natuurverbetering verder ook natuurverbeteringsmaatregelen getroffen. Daarbij geldt dat het terugdringen van de stikstofdepositie van groot belang is, maar op zichzelf niet voldoende. De reductie van stikstofdepositie leidt op zichzelf niet per definitie tot herstel van de natuur. Daarvoor zijn ook natuurherstelmaatregelen nodig. In paragraaf 5 van het programma worden de maatregelen voor natuurverbetering mede onder verwijzing naar het Uitvoeringsprogramma Natuur beschreven en toegelicht. Te denken valt aan bijvoorbeeld hydrologische maatregelen. Zie hiervoor ook de besluittekst onder het kopje 'Beheersmaatregelen/natuurherstel- en verbeteringsmaatregelen' in deze paragraaf.

De vereiste periodieke monitoring en bijsturing van het programma en de daarin opgenomen maatregelen zijn uitgewerkt in paragraaf 8 en 9 van het programma.

Tot slot wordt opgemerkt dat provincies op grond van de Wsn gebiedsplannen moeten opstellen voor de gebiedsgerichte uitwerking van de landelijke omgevingswaarde en het programma stikstofreductie en natuurverbetering (zie ook artikel 1.12fa van de Wnb). In paragraaf 11 van het programma worden handvatten en kaders gegeven voor uitwerking van maatregelen in de gebiedsplannen. Ook worden er in het kader van het programma stikstofreductie en natuurverbetering voor ieder Natura 2000-gebied natuurdoelanalyses opgesteld. Met de natuurdoelanalyses wordt voorafgaand aan de vaststelling het programma beoordeeld of de in het programma opgenomen maatregelen in samenhang met andere maatregelen leiden tot het realiseren van (de condities voor) instandhoudingsdoelen voor stikstofgevoelige habitattypen en soorten voor het betreffende Natura 2000-gebied en of aanvullende maatregelen nodig zijn. Dit wordt uitgewerkt in paragraaf 7 van het programma. De (resultaten van de) natuurdoelanalyses werken door in de gebiedsplannen. De indiener van onderhavig verzoek geeft aan dat de resultaten van het Meetnet Ammoniak in Natuurgebieden (hierna: MAN) betrokken dienen te worden in de beoordeling. Het RIVM gebruikt de ammoniakmetingen uit het MAN om de totale stikstofdepositie in de Natura 2000-gebieden in kaart te brengen in AERIUS Monitor. In de natuurdoelanalyses wordt het programma AERIUS Monitor als bron gebruikt. De resultaten van de natuurdoelanalyses worden benut voor de uitwerking van de maatregelen in gebiedsplannen en de uitwerking van de tweede fase van het Uitvoeringsprogramma Natuur. Verder kunnen de natuurdoelanalyses gebruikt worden bij het actualiseren van Natura 2000-beheerplannen. De natuurdoelanalyses zijn in februari 2023 afgerond. De provincie Noord-Brabant heeft de natuurdoelanalyses op 1 maart 2023 voorgelegd aan de Ecologische Autoriteit. Deze toetst de kwaliteit van de analyses. Na advisering door de Ecologische Autoriteit vindt waar nodig aanpassing plaats.

Stop op vergunningverlening Wet natuurbescherming

De resultaten van de natuurdoelanalyses voor 15 Noord-Brabantse Natura 2000-gebieden laten een verslechterd beeld van de natuur zien. Het gevolg van deze geconstateerde verslechtering is dat de vergunningverlening voor aanvragen met stikstofeffecten op Natura 2000-gebieden voorlopig stil komt te liggen. Deze ligt stil totdat de benodigde aanvullende maatregelen geborgd en de effecten ervan voldoende zeker zijn. Voor projecten op het gebied van infrastructuur, landbouw, industrie, woningbouw, maar ook voor projecten om te verduurzamen kan, in elk geval tijdelijk, geen vergunningverlening plaatsvinden. Op dit moment kan niet uitgesloten worden dat de ruimte die ingezet wordt bij extern salderen of vanuit een depositiebank niet al nodig is om de natuur te herstellen ('additionaliteitsvereiste'). GS kunnen geen vergunningen verlenen tot er voldoende maatregelen waar de effecten voldoende zeker van zijn, geborgd zijn. Dit is een juridische eis.

Het stopzetten van de vergunningverlening wordt niet als passende maatregel zoals bedoeld in artikel 6, tweede lid, van de Hrl gezien, maar deze constatering van GS heeft wel tot gevolg dat geen activiteiten worden vergund die een verslechtering van Natura 2000-gebieden tot gevolg kunnen hebben.

Brabantse Ontwikkelaanpak Stikstof en Bouwstenen aanpak stikstof Noord-Brabant

Verder wordt gewezen op de op 15 december 2020 door GS vastgestelde BOS. Hierin hebben GS, op basis van verschillende beleidsdocumenten en regelingen, diverse (bron)maatregelen ter reductie van de stikstofemissie en -depositie inzichtelijk gemaakt. De BOS geeft een overzicht van bronmaatregelen op landelijk niveau en bevat aanvullende maatregelen die wij inzetten om de stikstofdepositie verder omlaag te brengen. Daarbij wordt aangesloten bij de Rijksdoelstellingen om in 2030 minimaal de helft van de stikstofgevoelige Natura 2000-gebieden onder de kritische depositiewaarden te brengen, zoals ook is verankerd in artikel 1.12a van de Wnb. Daarmee sluit de provincie één-op-één aan bij de huidige wet- en regelgeving.

Paragraaf 3.2 van de BOS bevat een overzicht van deze bronmaatregelen. De bronmaatregelen zijn onderverdeeld per sector en betreffen maatregelen in de landbouw, de mobiliteit, huishoudens, industrie en energie, de bouw (en de handel, diensten en overheid) en maatregelen ter bevordering van depositiedaling van stikstof uit het buitenland.

Verder zijn de (verwachte) effecten van de maatregelen in beeld gebracht. Daarvoor zijn de maatregelen gecategoriseerd in drie categorieën: +, ++ en +++. De betekenis van deze categorisering is als volgt:

- +: een depositiereductie van 0 – 5 mol N/ha/jr;
- ++: een depositiereductie van 5-25 mol N/ha/jr;
- +++: een depositiereductie van meer dan 25 mol N/ha/jr.

De verwachte effecten van de maatregelen zijn per maatregel aangegeven in paragraaf 3.2.2 van de BOS. Daarnaast bevat bijlage A bij de BOS een overzicht van alle stikstofreductiemaatregelen waarbij een verwachting is gegeven van de effecten daarvan. Bijlage A bij de BOS bevat 44 maatregelen, waarvan ongeveer 22 provinciale maatregelen. In bijlage B bij de BOS zijn tot slot alle maatregelen nader toegelicht en is aangegeven wanneer het verwachte effect optreedt. Voor (een toelichting op) de maatregelen, de planning voor de uitvoering daarvan en de verwachte effecten wordt verwezen naar de BOS. Voorbeelden van (belangrijke) passende maatregelen uit de BOS zijn stalmaatregelen uit de Interim omgevingsverordening Noord-Brabant, het stimuleren van extensivering en het bevorderen van duurzame mobiliteitskeuzes en de opkoop van agrarische bedrijven (daaronder begrepen de piekbelasters). De opkoop van agrarische bedrijven wordt in het bijzonder toegelicht onder het kopje 'Opkoop piekbelasters' in deze paragraaf.

Voor een samenvatting van de aanpak van de aanpak stikstof in de provincie Noord-Brabant wordt gewezen het document 'Bouwstenen aanpak stikstof Noord-Brabant'. Hierin wordt samenvattend ingegaan op zowel de aanpak van het Rijk (paragraaf 3) als op de provinciale BOS (paragraaf 4), waarbij zowel de getroffen of te treffen maatregelen ter reductie van de stikstofdepositie worden besproken (in het kader van het 'Tandwiel stikstof: Maatregelen voor minder stikstofuitstoot'), als de getroffen of te treffen maatregelen voor het sterker maken van de natuur (herstel- en verbetermaatregelen in het kader 'Tandwiel natuur: Sterker maken van de stikstofgevoelige Natura 2000-gebieden'). Laatstgenoemde herstel- en verbetermaatregelen worden nader toegelicht onder het kopje 'Beheersmaatregelen/natuurherstel- en verbeteringsmaatregelen' in deze paragraaf.

Tot slot wordt opgemerkt dat vanuit de gebiedsanalyses die zijn opgesteld in 2017 en eendaags geüpdatet zullen worden zoals hierboven beschreven, de provincie Noord-Brabant bezig is met een pakket aan maatregelen op de Natura 2000-gebieden. De provincie Noord-Brabant is bovendien bezig met de voorbereiding van een gebiedsgerichte aanpak (inhoudende bron- en herstelmaatregelen) om de stikstofdepositie te reduceren. In dat kader wordt onder meer de effectiviteit van de getroffen en te treffen (passende) maatregelen nader beoordeeld en geactualiseerd, waarbij dan ook concreet wordt getoetst aan de te bereiken omgevingswaarde in 2030 zoals verankerd in artikel 1.12a van de Wnb (waarbij in de BOS wordt aangesloten). Wanneer de resultaten daartoe nopen zullen de maatregelen aangevuld en/of aangescherpt worden. Die aanpak is vooralsnog de meest aangewezen weg om stikstofreductie te bewerkstelligen. Dat dit tijd vergt om op te stellen zal een ieder kunnen beamen. Verschillende disciplines op rijks- en provinciaal niveau zijn bezig om deze aanpak vorm te geven. De gebiedsgerichte aanpak groen-blauw bestaat in basis uit vijf fasen, voorafgegaan door een gedegen voorbereiding. Binnen deze passende maatregelen past een willekeurige aanschrijving ten aanzien van een bedrijf niet.

Opkoop piekbelasters

Een belangrijke passende maatregel die onderdeel uitmaakt van de het pakket dat beschreven wordt in de BOS, is de opkoopregeling piekbelasters (zie paragraaf 3.2.2.1, bijlage B en bijlage C van de BOS; ook wel genoemd de Maatregel Gerichte Aankoop). De provincies worden via een zogenoemde specifieke uitkering (hierna: SPUK) in staat gesteld piekbelasters op te kopen. Piekbelasters zijn bedrijven die binnen een straal van 10 kilometer gemiddeld meer dan 2 mol N/ha/jr op een Natura 2000-gebied deponeren. Van alle varkens-, pluimvee en melkveebedrijven komen zo'n 200 bedrijven in Noord-Brabant in aanmerking vrijwillig opgekocht te worden. De provincie Noord-Brabant verwacht met de SPUK uiteindelijk tussen de 35 en 45 bedrijven te kunnen opkopen.

Met de eerste ronde van de Maatregel Gerichte Aankoop (hierna: 'MGA-1-regeling'; de vrijwillige opkoopregeling voor piekbelasters) heeft de provincie Noord-Brabant met zeven bedrijven een overeenkomst gesloten om te stoppen. Met deze concrete aankopen verdwijnt zo'n 37.300 kg stikstof rondom de Natura 2000-gebieden 'Groote Peel', 'Deurnsche Peel & Mariapeel', 'Loonse en Drunense Duinen & Leemkuilen', 'Kampina & Oisterwijkse Vennen' en 'Kempenland-West'.

Er kan nog geen concreet inzicht worden geboden in de uiteindelijke totale stikstofwinst, aangezien op dit moment alleen ronde 1 is uitgevoerd. Een inschatting van de depositie-effecten van de met de opkoopregeling piekbelasters reeds verworven agrarische bedrijven is wel mogelijk. In bijlage 1 is die inschatting met een proefberekening inzichtelijk gemaakt. Dit betreft een stikstofberekening van vijf opgekochte bedrijven, die in directe omgeving van de Natura 2000-gebieden rondom J.H.C.M. van Baast zijn gelegen. Hiermee wordt een globaal inzicht verkregen in de stikstofeffecten gelet op de vergunde dieren aantallen van deze bedrijven. Onder meer is geen rekening gehouden met emissies van materieel, vrachtverkeer, etc.

Uit deze berekening volgt dat bij beëindiging de stikstofemissie afkomstig van uitsluitend deze vijf bedrijven met in ieder geval circa 27.384 kg NH₃/jr daalt. De emissie van die bedrijven draagt zorg voor de volgende deposities op de omliggende Natura 2000-gebieden:

	Berekend (ha gekarteed)	Hoogste totale depositie (mol N/ha/jr)	Met toename (ha gekarteerd)	Grootste toename (mol N/ha/jr)	Met afname (ha gekarteed)	Grootste afname (mol N/ha/jr)
Totaal	2.316,88	2.721,11	2.316,88	86,60	0,00	0,00
Per gebied	Berekend (ha gekarteed)	Hoogste totale depositie (mol N/ha/jr)	Met toename (ha gekarteerd)	Grootste toename (mol N/ha/jr)	Met afname (ha gekarteed)	Grootste afname (mol N/ha/jr)
Kempenland - West (135)	345,22	2.721,11	345,22	86,60	0,00	0,00
Kampina & Oisterwijkse Vennen (133)	512,74	2.313,50	512,74	33,59	0,00	0,00
Loonse en Drunense Duinen & Leemkuilen (131)	592,52	2.396,78	592,52	4,80	0,00	0,00
Regte Heide & Riels Laag (134)	157,58	2.375,73	157,58	2,54	0,00	0,00
Vlijmens Ven, Moerputten & Bossche Broek (132)	17,28	2.703,33	17,28	1,92	0,00	0,00
Leenderbos, Grote Heide & De Plateaux (136)	636,55	2.417,99	636,55	0,64	0,00	0,00
Ulvenhoutse Bos (129)	40,03	2.651,57	40,03	0,34	0,00	0,00
Langstraat (130)	11,07	2.097,43	11,07	0,31	0,00	0,00
Strabrechtse Heide & Beuven (137)	3,89	2.190,07	3,89	0,07	0,00	0,00

In het kader van de opkoop van piekbelasters wordt verder nog gewezen op de tweede fase van de Maatregel gerichte aankoop en beëindiging veehouderijen (hierna: MGA-2).

De regeling is aanvullend op de landelijke beëindigingsregelingen de Landelijke beëindigingsregeling veehouderijlocaties (hierna: LBV) en de LBV-plus. Voor veehouderijen die niet bediend kunnen worden met deze landelijke beëindigingsregelingen, kan de MGA-2 dus een optie zijn. Zo is de regeling ook voor bedrijven met andere diersoorten met een hoge stikstofneerslag op kwetsbare natuurgebieden. Bijvoorbeeld konijnen-, geiten- en schapehouderijen.

Deze regelingen zullen naar verwachting voor veel veehouderijen aantrekkelijker zijn dan de MGA-1-regeling. Daarbij geldt ook dat de toelatingseisen voor de LBV en de MGA-2 minder streng zijn dan onder de MGA-1. De verwachting is dan ook met deze regeling meer veehouderijen worden opgekocht en beëindigd. Te meer nu diverse lopende MGA-1-besprekingen over bedrijfsbeëindiging staakten, op het moment dat duidelijk werd dat de komende regelingen aantrekkelijker zouden zijn. Hieronder worden de nieuwe regelingen kort toegelicht.

Met de LBV kunnen melkvee-, varkens- en pluimveehouders hun bedrijf of een locatie ervan vrijwillig en met subsidie beëindigen. De te verlenen subsidie bestaat uit een marktconforme vergoeding van

100% voor de door te halen productierechten én een vergoeding van 100% voor het waardeverlies van de productiecapaciteit (forfaitair). Ter vergelijking: in het kader van een eerdere beëindigingsregeling, de Subsidieregeling sanering varkenshouderijen, werd 65% van het waardeverlies van de productiecapaciteit vergoed. Volgende openstellingen van de LBV-regeling zullen per definitie minder aantrekkelijk zijn.

De LBV is een generieke regeling om stikstofdepositie te verminderen. Om in aanmerking te komen voor subsidie moeten melkvee-, varkens- en pluimveehouders (onder meer) voldoen aan een landelijke drempelwaarde voor stikstofdepositie. Er is een online tool ontwikkeld zodat ondernemers zelf kunnen nagaan of zij aan de drempelwaarde voldoen. De LBV staat sinds 3 juli 2023 open en sluit op 1 december 2023.

Naast de LBV-regeling is ook de LBV-plus regeling van start gegaan op 3 juli 2023. De LBV-plus regeling is voor landbouwbedrijven met varkens, melkvee, kippen, kalkoenen of vleeskalveren die vallen onder de aanpak piekbelasting. Het gaat hierbij om bedrijfslocaties die binnen 25 kilometer van overbelaste stikstofgevoelige natuur ten minste 2.500 mol stikstofdepositie per jaar veroorzaken. De regeling is vrijwillig en staat tijdelijk open, de sluitingsdatum is 5 april 2024.

Zoals ook minister voor Natuur en Stikstof Christianne van der Wal-Zeggelink heeft aangegeven in haar Kamerstuk over de voortgang aanpak piekbelasting op 12 juni 2023, is de aanpak gericht op de circa 3000 bedrijven die de meeste stikstofneerslag op Natura-2000 gebieden veroorzaken.⁵ Om op korte termijn minder stikstof uit te stoten om natuurherstel mogelijk te maken, heeft het kabinet ervoor gekozen om de circa 3000 bedrijven een kans te geven om deel te nemen, in plaats van de door de heer Remkes voorgestelde 500-600 bedrijven in het rapport 'Wat wel kan'.⁶ Het kabinet zet vol in op deze vrijwillige aanpak en hoopt dat veel van de bedrijven die in aanmerking komen, zullen deelnemen. Op deze manier wilt het kabinet voorkomen dat verplichtende maatregelen nodig zijn om tot de noodzakelijke daling in de stikstofdepositie te komen.

Pas na de sluitdata van de regelingen zal het kabinet toetsen aan de hand van (voorziene) resultaten van de aanpak piekbelasting of er voldoende zicht is op het halen van de doelen. Zo niet, dan zal overgegaan moeten worden tot de inzet van andere instrumentaria.

Totdat inzichtelijk is wat de opbrengst van de regelingen is, zien wij een willekeurig verzoek tot het opleggen van een verplichting als een te vergaande maatregel.

Naast een generieke regeling is maatwerk nodig, gericht op bedrijfslocaties die voor een specifiek Natura 2000-gebied de grootste depositiebelasting opleveren. De MGA-2-regeling geeft provincies de mogelijkheid om deze zogenoemde piekbelasters gericht aan te kopen of te laten beëindigen.

Alle veehouderijsectoren kunnen deelnemen aan de MGA-2. Een belangrijke voorwaarde is dat de depositie vanuit een veehouderij op een overbelast Natura 2000-gebied groter is dan de drempelwaarde voor dat betreffende Natura 2000-gebied. Ook voor de MGA-2 wordt een online tool ontwikkeld zodat ondernemers kunnen nagaan of zij voor een Natura 2000-gebied aan de drempelwaarde voldoen en daarmee in aanmerking komen voor de MGA-2.

De verwachting is dat vanwege de meer gunstige voorwaarden met de LBV-plus, de LBV en de MGA-2 (nog) meer stikstofdepositiewinst zal worden behaald dan de MGA-1-regeling.

⁵ Kamerbrief over de voortgang aanpak piekbelasting van de minister voor Natuur en Stikstof d.d. 12 juni 2023, met kenmerk: DGLGS / 27399214

⁶ Rapport van Johan Remkes 'Wat wel kan' d.d. 5 oktober 2022

Beheersmaatregelen/natuurherstel- en verbeteringsmaatregelen

Naast de stikstofreducerende maatregelen wordt ook gewezen op beheersmaatregelen en (andere) natuurherstel- en verbeteringsmaatregelen die in de Natura 2000-gebieden in Noord-Brabant (zullen) worden genomen.

De komende jaren wordt gewerkt aan een gebiedsgerichte aanpak in de verschillende Natura 2000-gebieden om middelen zo gericht mogelijk in te kunnen zetten ten behoeve van de natuurdoelen van de gebieden. Het gaat daarbij (onder meer) om fysieke maatregelen in Natura 2000-gebieden ter verbetering van de natuurconditie. Daarbij kan worden gedacht aan het verwijderen van stikstofrijke grondlagen en het verhogen van het grondwaterpeil teneinde achteruitgang te voorkomen/tegen te gaan. Dit is relevant omdat dergelijke (fysieke) maatregelen veel invloed kunnen hebben op de staat van bepaalde habitats en daarmee ook op de weerbaarheid tegen stikstofdepositie. Zo kan het verbeteren van de hydrologische situatie door middel van fysieke maatregelen veel invloed hebben op de staat van instandhouding van een gebied. Voor veel habitattypen met een zeer lage kritische depositiewaarde, zoals bijvoorbeeld de zure vennen, is de hydrologische situatie juist het kernprobleem.

Daarbij wordt onder meer ook gewezen op paragraaf 4.1 van de Bouwstenen aanpak stikstof Noord-Brabant. In deze paragraaf wordt ingegaan op maatregelen ten behoeve van het sterker maken van stikstofgevoelige Natura 2000-gebieden (in het kader van het tandwiel natuur) en waarom deze maatregelen bijdragen en zelfs essentieel zijn voor de stikstofaanpak. Naast genoemde maatregelen zoals herstel van waterhuishouding en het verwijderen van stikstofrijke grondlagen, is een voorbeeld de 'Gebiedsgerichte aanpak groen blauw', zoals beschreven in paragraaf 4.1.3 van de Bouwstenen aanpak stikstof Noord-Brabant. In Noord-Brabant wordt gewerkt aan realisatie van het natuurnetwerk, schoon en voldoende water, herstel van de natuurlijke condities en een toekomstbestendige landbouw. De gebiedsgerichte aanpak groen-blauw bundelt als het ware al die opgaven per gebied. Uitvoering van lopende projecten loopt hierbij maximaal door. Zie meer uitgebreid ook de website van de groen-blauwe gebiedsgerichte aanpak: <https://ggagroenblauw.nl/overgga/over/default.aspx>.

Dat dergelijke natuurherstel- en verbeteringsmaatregelen bijdragen aan de stikstofaanpak volgt bovendien ook uit het ontwerpprogramma stikstofreductie en natuurherstel. In paragraaf 5 wordt ingegaan op maatregelen voor natuurverbetering (zoals ook uitgebreid uitgewerkt in het Uitvoeringsprogramma Natuur). In paragraaf 5.5 worden generieke en gebiedsgerichte maatregelen voor natuurverbetering besproken. Onder meer wordt genoemd dat een effectieve bescherming van natuur en biodiversiteit in het bijzonder is gebaat bij een aanpak passend bij een specifiek gebied. Daarom wordt er naast generieke maatregelen vooral ingezet op een gebiedsgerichte aanpak met een mix van vijf maatregelen, zo staat er in het ontwerpprogramma. Als gebiedsgerichte maatregelen in het kader van het Uitvoeringsprogramma Natuur worden genoemd:

1. Versnellen verwerving, optimaliseren van inrichting en beheer;
2. Verbetering kwaliteit bestaande natuurgebieden;
3. Inzet op maatregelen in overgangsgebieden, inclusief het verbinden van gebieden;
4. Extra hydrologische maatregelen;
5. Overige kwaliteitsmaatregelen bovenop Natuurpact.

Een uitgebreide toelichting op de (generieke en) gebiedsgerichte maatregelen is opgenomen in het Uitvoeringsprogramma Natuur.

Voor enkele voorbeelden van welke maatregelen op dit moment uitgevoerd worden in een aantal hieronder genoemde Natura 2000-gebieden, verwijzen wij naar de volgende informatie. Deze informatie is meer ter illustratie dan uitputtend.

Natura 2000-gebied 'Kempenland-West':

- https://www.brabant.nl/onderwerpen/natuur-en-landschap/natuur/natura_2000/beheerplan-kempenland-west
- <https://www.dommel.nl/kempenland-west>
- <https://ggagroenblauw.nl/gebieden/kempenland/default.aspx>

Natura 2000-gebied 'Kampina & Oisterwijkse Vennen':

- <https://www.brabant.nl/actueel/nieuws/natuur-en-landschap/2020/natuurherstel-natte-natuurparel-de-kampina>
- https://www.brabant.nl/onderwerpen/natuur-en-landschap/natuur/natura_2000/beheerplan-kampina
- <https://www.dommel.nl/kampina>
- <https://ggagroenblauw.nl/gebieden/kampina/default.aspx>

Natura 2000-gebied 'Leenderbos, Groote Heide & de Plateaux':

- <https://www.dommel.nl/tongelreep>
- <https://www.brabant.nl/actueel/nieuws/water/2021/beekherstel-oude-strijper-aa-is-af>
- <https://www.staatsbosbeheer.nl/Natuurgebieden/heeze-leende/Projecten>
- <https://ggagroenblauw.nl/gebieden/leenderbosgrooteheidedeplateaux/default.aspx>

Gelet op het hierboven beschreven pakket van (passende) maatregelen zijn GS van oordeel dat het opleggen van een beperking niet strikt noodzakelijk is ter uitvoering van artikel 6, tweede lid, van de Hrl. De (dreigende) verslechtering van de natuurwaarden in de betreffende Natura 2000-gebieden wordt voorkomen door het treffen van andere passende maatregelen. Hierdoor is het niet noodzakelijk om aan het onderhavig verzoek te voldoen.

4 Conclusie

Door de andere passende maatregelen die genomen worden om stikstofreductie te bewerkstelligen, zijn wij voornemens geen uitvoering te geven aan het verzoek om ex artikel 2.4 van de Wnb de stikstofemissie- en depositie van het project aan de Heibloemdijk 12, 5688 JV te Spoordonk te beëindigen, door een verplichting op te leggen aan J.H.C.M. van Baast voor het staken van de activiteiten. Wij wijzen het verzoek af.

**KENNISGEVING WET NATUURBESCHERMING, COÖPERATIE MOBILISATION FOR THE ENVIRONMENT
UA EN VERENIGING LEEFMILIEU, HEIBLOEMDIJK 12, 5688 JV TE SPOORDONK, Z/196016.**

Ontwerpbeschikking

Gedeputeerde Staten van Noord-Brabant maken bekend dat zij voornemens zijn in het kader van artikel 2.4 van de Wet natuurbescherming een besluit te nemen op een verzoek voor het opleggen van een verplichting aan J.H.C.M. van Baast.

Het betreft een verzoek voor het opleggen van een verplichting aan J.H.C.M. van Baast, aan de Heibloemdijk 12, 5688 JV te Spoordonk, in de gemeente Oirschot.

Het ontwerpbesluit en de bijbehorende stukken zijn vanaf 27 juli 2023 tot en met 5 september 2023 in te zien bij de Omgevingsdienst Brabant Noord (ODBN), Victorialaan 1, 5213 JG 's-Hertogenbosch. Telefoonnummer (088) 743 00 00.

Voor inzage in de bijbehorende stukken dient een afspraak gemaakt te worden.

Het besluit (en onderliggende stukken) zijn digitaal op te vragen via e-mail info@odbn.nl

Een ieder kan tot en met 5 september 2023 ten aanzien van het ontwerpbesluit schriftelijk of mondeling zienswijzen inbrengen bij Gedeputeerde Staten van Noord-Brabant (p/a Omgevingsdienst Brabant Noord, Procesadministratie, Victorialaan 1, 5213 JG 's-Hertogenbosch. Voor het mondeling inbrengen van zienswijzen bestaat binnen deze periode de mogelijkheid tot het houden van een hoorzitting. Een verzoek daartoe dient binnen drie weken na begindatum ter inzage legging bij de Omgevingsdienst Brabant Noord te worden ingediend.

Aan deze procedure is het kenmerk Z/196016 gekoppeld. U dient bij correspondentie dit kenmerk te vermelden.

's-Hertogenbosch, juli 2023